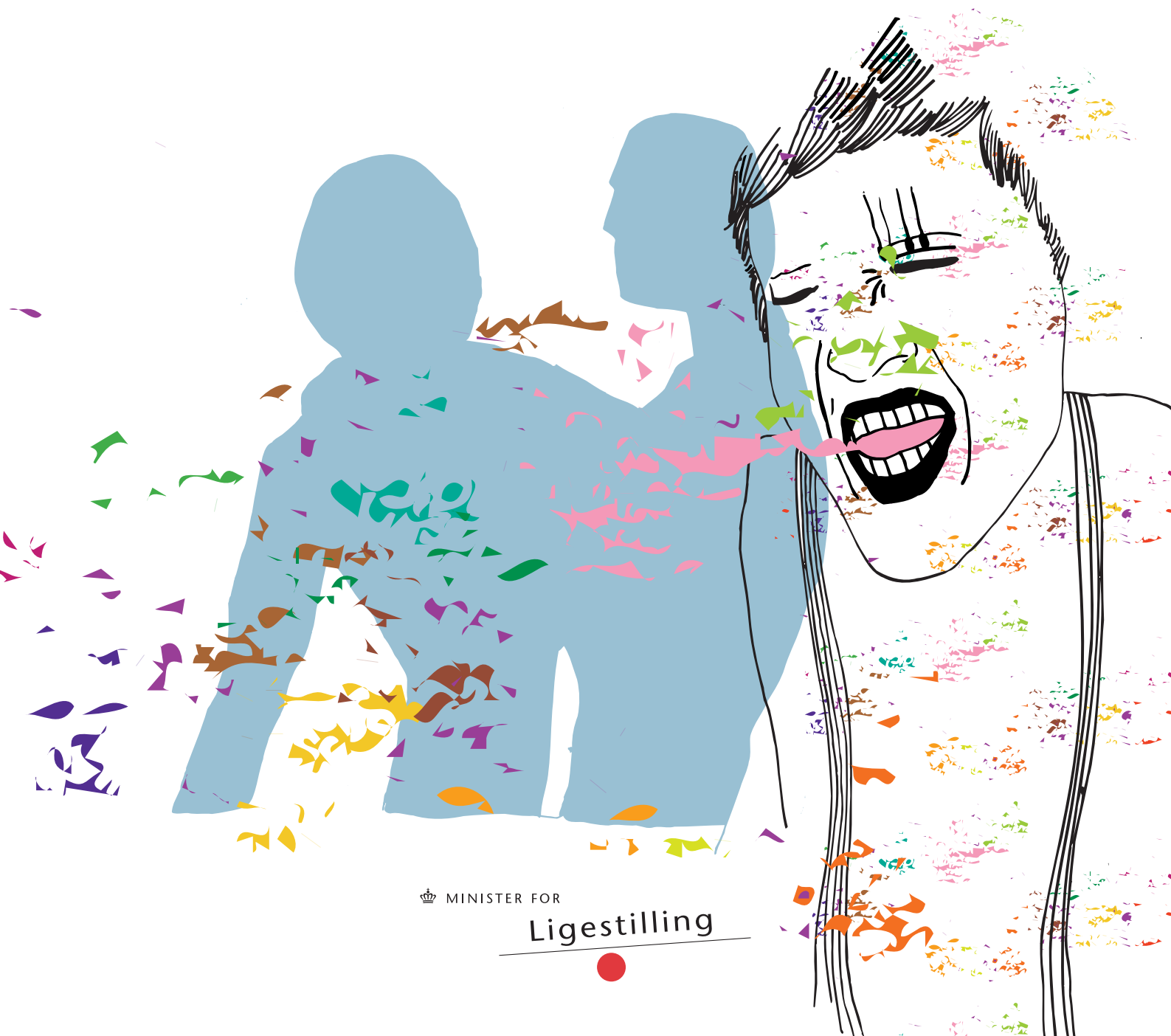

2004

JUNG & KØN

Kønsforskelle i unges udøvelse
af vold og udsathed for vold

Bryd tavsheden - sæt grænser

MINISTER FOR

Ligestilling

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Indledning: Vold, ung & køn	4
Kønsforskelle i unges udsathed for vold	6
Unge og mobning	9
Ungdomsgadevold	13
Unge og vold i familien	15
Unge og voldtægt	19
Bryd tavsheden - sæt dine grænser	23
Hvor kan jeg henvende mig?	23
Litteraturliste	25

Forord

Alt for mange piger og drenge bliver udsat for vold. Det påvirker i høj grad unge mennesker at blive ofre for vold eller at overvære vold i familien. De unge piger og drenge bliver sårbare og risikerer at trives dårligt – både på kort og lang sigt.

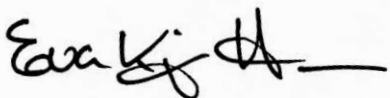
Derfor skal vi forebygge vold!

Men for at kunne forebygge vold skal vi vide noget om kønsforskellene – vold mod piger og drenge er nemlig forskellig. Drenge er i højere grad end piger udsat for vold. Vold mod drenge sker oftest uden for hjemmet, mens vold mod piger sker i hjemmet. Derfor må vi tage højde for kønsforskelle, når vi tænker forebyggelse.

Forebyggelse handler bl.a. om at give piger og drenge mere viden om vold. De skal vide, hvad vold er, og hvilke konsekvenser vold har. De skal kunne sætte grænser og have tjek på, hvor de kan få hjælp, hvis de bliver udsat for vold.

Vold er forbundet med mange tabuer, og det kan være svært at tale om vold. Men uanset hvor svært det er, må vi bryde tavsheden for at hindre volden. Derfor er det målet med denne rapport at starte en debat blandt unge om vold. Vi skal ikke finde os i volden. I stedet skal vi bryde tavsheden og sige fra!

August 2004

Eva Kjer Hansen

Minister for Ligestilling

Indledning: Vold, ung & køn

At blive udsat for vold gør ondt – både på krop og på sjæl. Desværre tyder meget på, at vold i en eller anden form er en daglig oplevelse for mange unge. Unge udøver vold mod andre, bliver selv udsat for vold og er vidne til vold i skolen eller fredag aften i byen. De konfronteres også med vold i TV, i biograffilm og i computerspil.

En del unge oplever også vold i deres eget hjem. Volden i hjemmet er ofte usynlig, fordi den finder sted bag husets fire vægge. Nogle unge bliver selv udsat for vold af deres forældre eller stedforældre, andre oplever vold mellem forældrene. Hvert år er der knap 30.000 børn, som oplever, at deres mor bliver udsat for vold eller trues med vold.

Flere drenge end piger udøver vold. Samtidig bliver drenge i langt højere grad end piger udsat for vold, og ofte fra én som de ikke kender. Sådan er det ikke for piger. Piger bliver oftere end drengene udsat for vold af én de kender - tit deres far. Hvor vold mod drenge ofte foregår uden for hjemmet, sker vold mod piger oftest i hjemmet.

Nogle unge påvirkes mere end andre af volden. Piger, der er blevet udsat for vold eller har set deres mor blive det, oplever i højere grad end drenge i samme situation, at de har personlige problemer. At leve et liv med vold kan påvirke drenges og pigers trivsel både på kort og lang sigt. De får hovedpine og ondt i maven, og kan ikke koncentrere sig i skolen. De føler, at de ikke er noget værd og nogle går rundt med selvmordstanker. De kan også have svært ved at turde stole på og have tillid til andre.

Nogle unge taler ikke med andre om den vold de oplever, hvilket kan skyldes at de ikke har nogen at tale med. De som har nogen at tale med, fortæller det ofte ikke til nogen - ikke en gang til deres bedste ven eller veninde. Nogle skammer sig og påtager sig skylden for volden, andre føler ligefrem, at de selv har været ude om det, og at det er dem, der er noget i vejen med, men det er det naturligvis ikke.

Det er især drengene, der holder deres triste tanker for sig selv. Når de ikke i samme grad som piger taler med andre om deres personlige problemer, kan det skyldes, at de gennem deres opdragelse og via reklamer og film har lært, at det ikke er særlig

mandigt at tale om følelser. En del af de unge, der udøver vold, bliver ofte også selv udsat for vold eller mobning. F.eks. er der mange af de unge, der mobber andre, som også selv oplever at blive mobbet. Det er ikke kun dem, der bliver udsat for vold, der har det svært. Dem, der udøver volden, har det ofte også svært. Det kan være, at de oplever vold hjemme i familien, er ensomme eller har problemer i skolen.

At være ung er en periode i livet, der er præget af store forandringer både fysisk, psykisk og socialt. Det er en tid, hvor man tænker meget over sin identitet - hvem man er, hvordan man gerne vil være, og hvordan man ligner eller skiller sig ud fra andre. Det er samtidig en periode, hvor kravene om selvstændighed bliver større. For nogle kan det være svært at håndtere de nye krav og finde sine egne ben at stå på. Det kan også være svært at sætte grænser, hvis man bliver krænket eller ser andre blive det. For at stoppe volden mod unge, er det vigtigt at unge tør sige fra – at vise, at de ikke accepterer vold uanset hvilken form, den har.

Udover at sætte sine egne personlige grænser skal unge kende til de samfundsmæssige grænser. Vi skal alle indrette vores adfærd efter de love som findes i samfundet. Lovene er et udtryk for de værdier og regler, som vi mener, skal gælde i det danske samfund. Det er f.eks. strafbart at udøve vold uanset, hvor den finder sted.

Vi har også en ligestillingslov, der siger, at begge køn skal behandles lige i det danske samfund. Loven skal sikre, at piger og drenge, kvinder og mænd har lige mulighed for at leve det liv, de ønsker. Siden 2000 har vi haft en minister for ligestilling. Ministeren har til opgave at arbejde for ligestilling. Ministeren kan tage særlige områder op, hvor kvinder eller mænd har problemer. Sidste år fik ministeren udarbejdet en rapport om forskelle i sundhed og trivsel blandt piger og drenge, og som blev lanceret på en workshop for piger og drenge mellem 15-19 år. I rapporten og på workshoppen blev der sat fokus på temaerne kost, motion, rygning/alkohol og kønsbilleder. Efterfølgende sendte ministeren et debatmagasin ud til uddannelsesinstitutioner over hele landet. Udover facts om de fire temaer, var der også spørgsmål til at sætte gang i en debat i skolen, fritidsordningen, idrætsforeningen, hjemme osv.

Rapportens opbygning

Det første kapitel i denne rapport er en generel introduktion til unges udsathed for vold og en beskrivelse af, hvordan drenge og piger rammes forskelligt af vold. De resterende kapitler dykker ned i specifikke emner, såsom ungdomsgadevold, vold i familien, mobning og voldtægt. Hvert kapitel indeholder statistik og en beretning om de forskellige emner. De er opdigtede men virkelighedstro i den forstand, at de er stykket sammen af brudstykker fra unges fortællinger om vold. Kapitlerne indeholder også "bokse" med lovgivning, gode råd og/eller myter, dvs. opfattelser, som ikke stemmer overens med virkeligheden.

Kønsforskelle i unges udsathed for vold

Drenge bliver oftere udsat for vold end piger. Hver ottende dreng og næsten hver tiende pige i 9. klasse har inden for det sidste år oplevet fysisk vold rettet mod dem selv.

Piger oplever oftest vold i hjemmet, mens drenge oftest oplever vold udendørs. En del drenge oplever at blive udsat for vold, når de er i skolen eller i sportsklubben. Tabel 1 viser, hvor volden foregår, når drenge og piger bliver udsat for vold.

Steder hvor drenge og piger udsættes for vold

	Drenge	Piger
Hjemme	19,9 %	59,3 %
I skolen	11,9 %	2,9 %
I sportsklub	2,2 %	0,0 %
Udendørs	33,1 %	16,4 %
Et andet sted	32,9 %	21,4 %

Kilde: Statens Institut for Folkesundhed: Unges trivsel 2002

Der er også forskel på, hvilken relation drenge og piger har til den, der udøver volden mod dem. Piger udsættes oftest for vold fra en forælder, i de fleste tilfælde faderen, mens drenge oftest udsættes for vold fra en person, de ikke kender. Flere drenge end piger har oplevet, at blive slået af en kammerat. Hver tiende pige har oplevet at blive slået af sin kæreste. Tabel 2 viser, hvem gerningsmanden var, det vil sige, hvem der har udøvet volden mod drengene og pigerne.

Gerningsmanden ved seneste voldsepisode

	Drenge	Piger
Forælder	14,9%	43,4 %
Familie eller anden voksen	4,1 %	13,2 %
Kæreste	0,2 %	9,6 %
Kammerat	21,0 %	12,5 %
Ukendt person	59,8 %	21,3 %

Kilde: Statens Institut for Folkesundhed: Unges trivsel 2002

Ikke alle unge udsat for vold oplever volden som slem. Hovedparten af både pigerne og drengene oplever volden som "overhovedet ikke slem" eller "lidt slem", men flere piger end drenge oplever, at volden var "virkelig slem" eller "forfærdelig". Tabel 3 viser drenges og pigers opfattelse af voldens alvor.

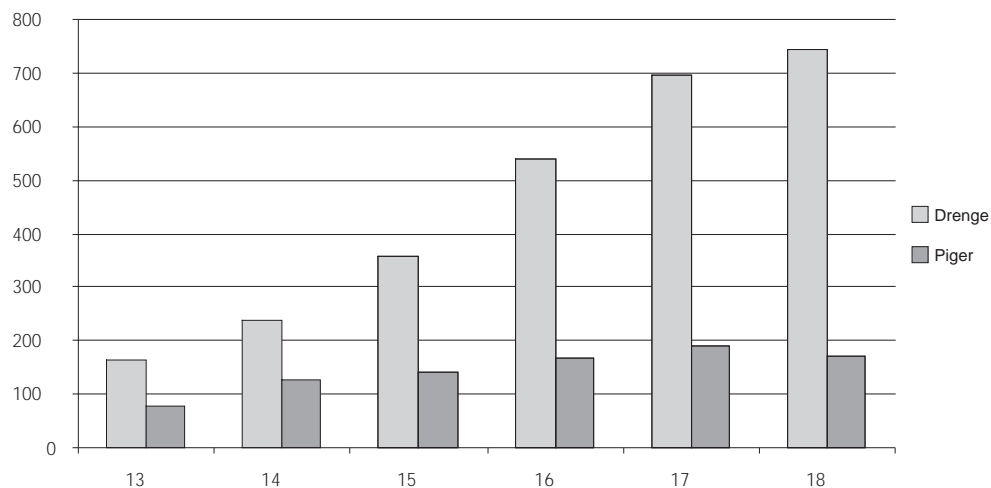
Drenges og pigers opfattelse af voldens alvor

	Drenge	Piger
Overhovedet ikke slemt	33,8 %	20,0 %
Lidt slemt	37,3 %	51,3 %
Temmelig slemt	21,9 %	17,8 %
Virkeligt slemt	5,4 %	6,5 %
Forfærdeligt	1,6 %	4,4 %

Kilde: Statens Institut for Folkesundhed: Unges trivsel 2002

Den vold, unge udsættes for, er i nogle tilfælde så slem, at det kræver behandling på sygehuset. Da flere drenge end piger bliver udsat for vold, er der også flere drenge end piger, der behandles for skader på grund af vold, og kønsforskellen bliver større og større med alderen. 13-årige drenge behandles cirka dobbelt så hyppigt som 13-årige piger, mens 18-årige drenge behandles cirka fire gange så hyppigt som 18-årige piger. Figuren viser det årlige antal unge i alderen 13-18 år, der har været behandlet for en fysisk skade, som er opstået på baggrund af vold.

Antal 13-18-årige, der i 2003 er behandlet for voldsskader på et sygehus

Kilde: Landspatientregisteret, 2003

Volden påvirker de unges helbred og trivsel. Det gælder især for piger. Blandt piger, der har været udsat for vold, oplever hver anden at have psykiske problemer, mens kun én ud af fire drenge, der har været udsat for vold, oplever at have psykiske problemer. Forskellen kan skyldes, at piger i forvejen oftere end drenge oplever, at de har psykiske problemer, eller også fordi de i højere grad udsættes for vold fra en forælder, altså en person, de skulle have tillid til og som skulle drage omsorg for dem. Tabel 4 viser, i hvilken grad drenge og piger, der har været udsat for vold, føler sig psykisk belastet.

Psykiske problemer blandt drenge og piger, der har været udsat for vold

	Drenge	Piger
Ikke belastet af psykiske problemer	75,3 %	48,2 %
Relativt belastet	23,1 %	44,5 %
Hårdt belastet	1,6 %	7,3 %

Kilde: Statens Institut for Folkesundhed: Unges trivsel 2002

Hvis man har været udsat for vold i barndommen, er der også en stor risiko for, at man selv vil udøve vold og begå anden kriminalitet senere i livet, især blandt drenge. For piger er der en sammenhæng mellem at have været udsat for vold i barndommen og at blive offer for partnervold som voksen. At forebygge vold i børns og unges omgivelser medvirker til at forebygge kriminalitet og vold i voksenlivet.

”Kønsforskelle i vold blandt unge i Danmark. Forekomsten og karakteren af den vold, som unge udsættes for og som de oplever i deres familie. Notat baseret på data fra 9. klasses undersøgelsen, Unges trivsel i 2002”, Statens Institut for Folkesundhed, 2004.

Unge og mobning

”... når man bliver mobbet, er der noget, der går i stykker indeni ...”

At mobbe er ikke det samme som at drille. De fleste unge ved godt, hvornår der er tale om drilleri, og hvornår der er tale om mobning. Mobning er vold! Det kan påvirke den, der bliver mobbet, resten af livet. Er man én gang blevet lukket ude fra fællesskabet, er det svært at glemme. Man kan blive bange for at starte på et nyt fodboldhold, eller hvis man har fået en ny kæreste, kan det være svært at binde sig og stole på vedkommende.

Mange unge bliver mobbet. Mere end hver tredje af de unge i 7. klasse er blevet mobbet på et tidspunkt i deres liv. Hver tiende bliver mobbet mindst et par gange om måneden, og hver tyvende bliver mobbet flere gange om ugen. Der er flere forskellige måder at mobbe på:

- Fysisk mobning, hvor man bliver generet ved at blive slået, skubbet til osv.
- Verbal mobning, hvor man bliver kaldt øgenavne eller der tales nedladende til en
- Social mobning, hvor man bliver holdt udenfor ved rygtespredning eller isolation
- Digital mobning, hvor man f.eks. bliver mobbet gennem SMS beskeder

De fleste unge, der er blevet mobbet, er blevet mobbet verbalt. De er enten blevet kaldt øgenavne eller mobbet med deres udseende. Knap halvdelen af de unge, der er blevet mobbet, er blevet mobbet socialt, det vil sige holdt udenfor. Næsten hver tredje er blevet mobbet fysisk. Hver ottende er blevet mobbet gennem sms'er. Mobningen foregår især i skolen; i frikvartererne, enten i klasseværelset eller i skolegården, men nogle bliver også mobbet i timerne, mens der er en lærer til stede.

De unge siger selv, at dem, der bliver mobbet ofte er dem, der på en eller anden måde skiller sig ud. Når de unge selv sætter ord på, hvordan de bliver mobbet, siger de:

"... jeg er dansker, men jeg er brun, det mobber de mig med ..."

"... hver gang jeg kom forbi nogen fra min klasse, sagde de, at der begyndte at stinke ..."

"... jeg bliver mobbet med sex ting ..."

Udsagnene viser, at der ikke skal meget til, før man bliver mobbet. Det betyder også, at mange unge befinder sig i farezonen for at blive mobbet. Drengene og pigerne mobber også hinanden, ofte med seksualitet - måske er det for at prøve grænser. Det er som regel i 7. klasse, at den slags konflikter begynder at blusse op. Det hænger sammen med, at piger og drenge i den alder for alvor for øjnene op for hinanden; pigerne udvikler sig og får bryster og menstruation, og bliver - ligesom drengene - opmærksom på deres egen seksualitet. Dette forstærkes af den kraftige fokus der er på sex i ungdomsblade og musikvideoer.

Unge, der bliver mobbet, mobber ofte også selv andre. Hver tredje af de unge har på et tidspunkt i deres liv været med til at mobbe andre. Drengene og piger bliver mobbet lige meget, men der er en tendens til, at drenge mobber mere end piger. Eller måske mobber drenge og piger i virkeligheden lige meget men bare på forskellige måder? Måske er det bare mere synligt, når drenge mobber, end når piger gør det?

Både det at blive mobbet og at mobbe andre hænger ofte sammen med, at nogle unge har det psykisk dårligt, f.eks. hvis de oplever problemer derhjemme eller i skolen. De der klarer sig dårligt i skolen, bliver oftere mobbet end unge, der klarer sig godt i skolen. De der synes, at det er kedeligt at gå i skole, mobber oftere andre, end unge, der godt kan lide at gå i skole. At mobbe andre hænger også nogen gange sammen med, at unge hører deres forældre tale nedsættende om andre. Denne gruppe lærer altså hjemmefra, at det er i orden, at se ned på andre.

Fire ud af fem unge bliver kede af det, når de bliver mobbet. Når de unge selv sætter ord på, hvordan de oplever mobningen, siger de:

"... det ødelægger én indeni ..."

"... jeg bliver såret og har nogle gange lyst til bare at forsvinde ..."

"... man føler sig ensom, forladt, ked af det, ved ikke hvor man skal gøre af sig selv ..."

Halvdelen af de unge mener, at tilskuerne til mobningen burde gribe ind og standse mobningen, og nogle mener også, at tilskuerne i lige så høj grad er med til at mobbe som dem, der mobber. Selv om de fleste unge mener, at de passive tilskuere til mobningen burde gribe ind og stoppe mobningen, sker det ikke altid. Måske fordi man er bange for selv at være den næste, der står for tur til at blive holdt uden for fællesskabet, eller fordi ens ven eller veninde, er den, der mobber. Seks ud af ti unge har grebet ind og forsøgt at stoppe mobning. Der er flere piger end drenge, som hjælper dem der bliver mobbet og det kan skyldes, at der stadig er mange piger og drenge der opdrages forskelligt og har forskellige rollemodeller - piger lærer måske i større udstrækning end drenge at drage omsorg for andre.

Flere unge synes, at det kan være svært at tale med andre om, at de er blevet mobbet. Måske fordi de føler skam og helst vil glemme, hvad de har været udsat for. Næsten hver fjerde af de unge taler med en ven eller veninde om det, og mere end hver tredje af de unge taler med deres forældre om det. Men der er også en del, der ikke taler med nogen om, at de er blevet mobbet. Det gælder for cirka hver fjerde af de unge. Det er oftest, fordi de føler, at de ikke har nogen at tale med. De fleste vil gerne tale med en voksen, hvis de kunne. Alt for mange unge oplever desværre, at de ikke kan betro sig til deres lærer, og at læreren ikke griber ind, hvis de bliver mobbet.

Hver dag, inden jeg falder i søvn, græder jeg. Det er specielt hårdt i frikvartererne. Vi er kun fem piger. Jeg går for det meste rundt for mig selv. De andre piger i klassen går altid sammen. Hvis jeg nærmer mig dem, stopper de med at snakke eller begynder at grine. Nogle gange går de et andet sted hen, og jeg står alene tilbage. Vi får en ny pige i klassen i næste uge, og jeg håber, at hun vil være veninde med mig.

Sophie 15 år.

Der står i FN's Børnekonvention, at børn ikke må udsættes for overgreb og krænkelser, og at de har ret til at blive hørt og at få indflydelse. Det er de voksnes opgave at sikre, at unge ikke bliver udsat for overgreb, f.eks. mobning.

I Lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø står der, at elever har ret til et godt undervisningsmiljø. Det gælder også skolens psykiske miljø.

Gode råd

- Tal åbent om mobning med dine lærere, forældre og venner
- Indfør sociale spilleregler i klassen – hjælp andre, der bliver mobbet
- Indfør en mobbepolitik på skolen

"Mobning 2004 – En undersøgelse i 7. klasse",

Børnerådet og Dansk Center for Undervisningsmiljø.

"Mobning og udvikling af kriminel adfærd – et kendetegn ved skolen?",
Undervisningsministeriet.

Ungdomsgadevold

Både piger og drenge udøver vold, men drenge gør det hyppigere end piger.

Over halvdelen af drengene i 8. klasse har inden for det seneste år været involveret i vold på den ene eller den anden måde, f.eks. slagsmål, trusler om vold eller tæv. For piger er det kun hver fjerde. Volden foregår uden for hjemmet, mest om aftenen og tit i forbindelse med fester, hvor der drikkes alkohol. Volden foregår alle steder og ikke kun i de større byer.

Drenge har større risiko for at blive udsat for vold end piger. Der er altså en sammenhæng mellem udøvelse af vold og udsathed for vold. De unge, der har udøvet vold, har otte gange større risiko for selv at blive udsat for vold, end de, der ikke har udøvet vold. Vold og anden kriminalitet hænger ofte sammen. Jo flere tyverier, unge har begået, desto oftere har de også begået vold.

Der er ligeledes en sammenhæng mellem de unges holdninger og deres handlinger. De unge, der udøver vold, er ofte af den opfattelse, at vold kan give respekt og status i kammeraternes øjne. Det gælder ikke for de unge, som ikke udøver vold. Hver gang én ung mener, at vold kan give respekt, er der fire, der er uenige i, at vold kan give respekt. Der er altså ikke noget, der tyder på, at vold er "in" blandt unge, tværtimod. Alligevel vil de fleste ikke uden videre vende ryggen til en ven eller veninde, der slår.

Meget lidt af ungdomsvolden er knyttet til bandeaktivitet. 1-2 % af de unge oplever sig som medlemmer af en bande og har været involveret i vold og trusler om vold. 3-6 % har været involveret i vold og har måske tidligere været i en bande. Det er mest drenge, der udøver ungdomsgadevold, og det er også mest drenge, der er med i bander. I den senere tid har der været fokus på ændrede normer blandt piger. Der har været beretninger om "pige-bander", der har truet og overfaldet andre piger.

Det skønnes, at der er omkring 2.000 "vilde piger" i alderen 12 - 23 år. Selvom der ikke er mange af dem, så er de geografisk spredt i hele landet. De optræder mest i gademiljøer, i skoler og ved private og offentlige fester, og lidt mindre i fritids- og ungdoms-

klubber og i værtshus- og diskoteksmiljøer. De vilde piger finder sammen i grupper, som kun fungerer i kort tid. Det er ikke grupper, der har et fælles tilhørsforhold og en hierarkisk opbygning, som vi kender det blandt drenge. Pigerne danner løsere grupper, og der er ofte tale om små klikker, der slutter sig til de mere fasttømrede drengegrupper.

Fælles for "de vilde drenge" og "de vilde piger" er, at de kan have personlige, psykiske eller sociale problemer, der kommer til udtryk som vold og andre kriminelle handlinger, eller som misbrug, selvmordsforsøg og andre selvskadende handlinger.

Mange unge, og især piger, giver udtryk for, at de mistrives. Næsten hver anden pige i alderen 16-20 år beretter, at de inden for det seneste års tid har haft så alvorlige personlige, følelsesmæssige eller psykiske problemer, at de har oplevet behov for professionel hjælp, f.eks. psykologhjælp. Det samme gør sig kun gældende for cirka hver fjerde af drengene.

Der er endnu mange spørgsmål, vi mangler svar på, når det gælder de "vilde piger". Er de "vilde piger" et tegn på ændringer i de unge pigers måde at være sammen på? Er der tale om ændringer i ungdomskulturen, hvor piger overtager drenges roller? Eller har der altid været "vilde piger"?

Det var egentlig bare en aften som alle andre aftener. Vi havde siddet hjemme hos Lars og drukket, mens vi så fodbold. Senere gik vi i byen og mødtes med nogle af de andre drenge fra klassen. Vi blev godt stive og stod og råbte af dem, der kom forbi. Pludselig var der én, der greb fat i mig og sagde, at hvis jeg ikke holdt kæft, ville han smadre mig. Han var ikke ret stor, så jeg grinede bare og langede ud efter ham. Derefter husker jeg ikke, hvad der skete, men jeg vågnede op på skadestuen med et brækket ribben og øm i hele kroppen.

Michael 16 år.

Straffelovens § 244 siger, at den som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 3 år. § 245 siger, at den

som udøver vold af en særlig rå, brutal eller farlig karakter, straffes med fængsel indtil 6 år.

Gode råd

- Ved optræk til vold, så glat ud, undgå diskussion, svar ikke igen og gå din vej
- Hvis du selv eller andre bliver udsat for vold, så kontakt altid politiet
- Hvis du kan mærke, at du er tæt på at udøve vold, så tæl til ti og gå din vej

"Risiko Ungdom – Ungdomsundersøgelse 1999", Det Kriminalpræventive Råd.

"Pigeproblemer i kommunerne",

Udviklings- og Formidlingscenter for Børn og Unge,

"Unge livsstil og dagligdag 2002 – aldersforskelle i sundhedsvaner og livsstil", Kræftens Bekæmpelse og Sundhedsstyrelsen, 2004.

Unge og vold i familien

Mange unge vokser op i en familie, hvor vold er en del af hverdagen.

Vold i familien sker i alle samfundslag. Voksne må gerne skændes, men de må ikke true eller slå hinanden. Det er strafbart. Det er også strafbart for voksne at slå deres børn. Alligevel er der en del unge, der har oplevet fysisk vold rettet mod dem selv eller mellem deres forældre.

Nogle forældre tror, at børnene ikke hører eller ser volden. Men det gør de! 9 % af pigerne og 6 % af drengene fortæller, at de på et tidspunkt har set deres mor blive udsat for vold. Det svarer til, at én til to i hver klasse har oplevet, at deres mor er blevet udsat for fysisk vold. Den fysiske vold kan udøves på mange forskellige måder og udøves ofte sammen med psykisk vold, f.eks. nedgørende bemærkninger.

Størstedelen af de drenge og piger, der har oplevet vold mod deres mor, har set deres mor blive slået. Omkring en femtedel har set moderen blive slået med knytnæve, og cirka en fjerdedel har oplevet, at moderen er blevet udsat for noget andet voldsomt. Tabel 5 viser, hvilke forskellige former for vold, drenge og piger har set deres mor blive udsat for.

Former for vold mod mor overværet af drenge og piger

	Drenge	Piger
Blev slået	64,2 %	70,5 %
Slået med knytnæve	19,9 %	23,1 %
Slået med genstand, eller kastet mod genstand	8,0 %	12,0 %
Truet med kniv eller skydevåben	6,3 %	8,0 %
Andet voldsomt	23,3 %	27,9 %

Kilde: Statens Institut for Folkesundhed: Unges trivsel 2002

Færre fortæller, at de har oplevet deres far blive udsat for vold af kone, familie eller slægtninge. Det gælder for 2 % af drengene og for 3 % af pigerne.

Det påvirker unges helbred at opleve vold mod deres forældre. Drenge og piger, der har oplevet vold mod deres mor, opfatter deres helbred som dårligere end drenge og piger, som ikke har oplevet vold mod deres mor. Der er en tendens til, at piger, der har oplevet vold mod deres mor, i højere grad end drenge opfatter deres helbred som dårligt. Tabel 6 viser sammenhængen mellem, at have oplevet vold mod sin mor og drenge og pigers opfattelse af deres eget helbred.

Oplevet vold mod mor og drenges og pigers opfattelse af deres helbred

	Drenge oplevet vold mod mor	Drenge ikke oplevet vold mod mor	Piger oplevet vold mod mor	Piger ikke oplevet vold mod mor
Godt helbred	81,7 %	89,4 %	70,2 %	83,1 %
Ikke godt helbred	18,3 %	10,6 %	29,8 %	16,9 %

Kilde: Statens Institut for Folkesundhed: Unges trivsel 2002

Konflikter kan håndteres på mange forskellige måder og håndteres forskelligt fra familie til familie. Mange forældre reagerer med surhed, tavshed, skæld ud eller kritik. Nogle gange fører konflikter også til trusler om vold eller brug af vold. 4 % af drengene og 4 % af pigerne i 9. klasse er blevet truet med vold. Cirka hver ottende pige og hver tiende dreng er blevet revet i håret, slået eller udsat for noget andet voldsomt. Tabel 7 viser, hvordan drenge og piger oplever, at konflikter løses i deres eget hjem.

Drenges og pigers beskrivelse af konfliktløsning i hjemmet

	Dreng	Piger
Surhed og tavshed	44,8 %	59,9 %
Kritik	30,7 %	31,5 %
Udskældt og hånet	31,0 %	36,5 %
Truet med vold	4,0 %	4,0 %
Skubbet / rystet	8,4 %	8,6 %
Revet i håret	1,7 %	2,7 %
Slået	6,5 %	7,4 %
Udsat for andet voldsomt	1,6 %	1,8 %

Kilde: Statens Institut for Folkesundhed; Unges trivsel 2002

I Danmark var det for få år siden almindeligt at opfatte fysisk afstraffelse som nødvendigt for at kunne opdrage børn. Sådan er det heldigvis ikke længere. I 1997 blev det forbudt for forældre at slå deres børn. Alligevel udsættes mange børn stadig for fysiske og psykiske overgreb fra deres forældre, stedforældre eller andre voksnes side. Unge, hvis forældre kommer fra udlandet, har oftere været udsat for vold end unge, hvis forældre er fra Danmark. Det kan måske hænge sammen med, at deres forældre er vokset op i et land, hvor det er almindeligt at bruge vold til at opdrage børn. En del af overgrebene på børn behandles på skadestuerne, men de færreste anmeldes til politiet. Børn, der udsættes for vold, kan melde deres forældre til de sociale myndigheder eller politiet. Det er der mange børn, der ikke ved, at de har ret til. Måske er det derfor, at kun få børn har fortalt om volden. Mange er også bange for, hvad der vil ske med dem. Vil de blive taget væk fra mor og far? Eller vil de få endnu flere tæv og mere skæld ud?

Nogle børn snakker ikke med andre om de problemer, der er i deres familie. De holder det hemmeligt og føler, at de svigter deres forældre, hvis de røber, hvad der foregår. De fortæller det ikke en gang til deres bedste venner eller veninder men gemmer det i stedet indeni. Andre børn skammer sig over det og påtager sig skylden for volden i familien, men det er naturligvis aldrig børnenes skyld.

Børn, der lever i en familie med vold, er ofte bange, nervøse og usikre. Der kan være lange perioder, hvor alt er stille og roligt i familien, men så går det pludselig løs – ofte uden varsel. De lever i konstant usikkerhed om, hvornår far eller mor igen bliver vred. At leve i en familie med vold påvirker børnene både på kort og lang sigt. De føler ofte, at de ikke er noget værd og nogle går rundt med selvmordstanker. De kan også have svært ved at turde stole på andre, og mange kan ikke koncentrere sig i skolen.

Børn, der er vokset op i en familie med vold, kan blive mærket for livet, og de kan have svært ved selv at sætte grænser. En dreng, der har oplevet, at far slår mor, begynder måske selv at slå sin kæreste, og en pige, der har oplevet, at far slår mor, har måske svært ved at sige fra, hvis kæresten slår hende.

Jeg var meget bange for, at der skulle ske mor noget. Far slog hende og sparke hende med sine store støvler på, og én gang så meget, at hun måtte på skadestuen. Engang så jeg også, at han tog mors hoved og slog det ind i væggen. Mor blødte, og jeg råbte, at han skulle lade hende være, men han hørte mig ikke. Så prøvede jeg at ringe til politiet fra min mobil, men jeg gik helt i panik, og hver gang trykkede jeg forkert. En dag henne i ungdomsklubben skældte en af de voksne mig ud, og jeg begyndte at græde helt vildt. Han spurgte, hvad der var i vejen og jeg fortalte, at min mor blev banket. Jeg vil ikke slå nogen som helst overhovedet, men efter det med min mor er sket, så føler jeg, at jeg har en indre vrede, jeg ikke kan styre. På krisecentret hvor jeg flyttede hen med min mor, snakkede jeg med børnepædagogen om, hvordan jeg havde det, og nu får jeg ind imellem hjælp hos en psykolog.

Thomas 15 år.

I 1997 blev det strafbart for forældre at slå deres børn. Lov om forældremyndighed og samvær § 2 siger, at "Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling".

Straffelovens § 244 siger, at den som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 3 år. § 245 siger, at den som udøver vold af en særlig rå, brutal eller farlig karakter, straffes med fængsel indtil 6 år.

Myter

- Vold i familien sker ikke i højtuddannede familier
- Børn og unge tager ikke skade af at få et par flade
- Voldsramte kvinder er selv ude om det

Gode råd

- Tal om volden med en voksen du har tillid til, det kan f.eks. være en lærer eller din moster
- Ring til hotline for børn & unge i voldsramte familier (tlf. 20 67 05 06 kl. 15-18) det er anonymt.
- Kontakt de sociale myndigheder eller politiet, hvis der er vold i din familie

"Kønsforskelle i vold blandt unge i Danmark. Forekomsten og karakteren af den vold, som unge udsættes for og som de oplever i deres familie",
Statens Institut for Folkesundhed, 2004.

"5230 børn på krisecenter – en deskriptiv undersøgelse",
Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte.

Unge og voldtægt

At blive voldtaget gør ondt – ikke kun fysisk.

Voldtægt er et seksuelt overgreb, hvor et menneske mod sin vilje bliver tvunget til en eller anden form for sex - som regel samleje. Der er langt flere piger end drenge, der bliver voldtaget. I de fleste tilfælde udøves voldtægten af én person, men nogle gange er der flere. Når der er flere, kaldes det gruppevoldtægt. Der findes flere forskellige typer voldtægt, men overordnet kan man tale om tre typer:

- Overfaldsvoldtægt, hvor voldtægtsofferet overfalder af en ukendt
- typisk på gaden
- Kontaktsvoldtægt, hvor to personer kender hinanden - typisk til en fest eller på en date
- Partnersvoldtægt, hvor voldtægt sker i et parforhold - typisk i hjemmet

Alle tre typer forekommer lige hyppigt, det vil sige, at der bliver begået flest voldtægter, hvor ofret kender voldsudøveren på forhånd. Alligevel er det billedet af den fremmede voldtægtsforbryder der virker mest skræmmende på os.

Hver fjerde af de ofre for voldtægt, der hvert år undersøges på Rigshospitalets Center for Voldtægts ofre, er piger mellem 15 og 19 år. En del af pigerne er blevet voldtaget af én de kender, f.eks. en vens storebror, andre er blevet voldtaget af én, de ikke kender, f.eks. på et diskotek. - De kan være blevet udsat for, hvad man kalder "rustægt". Mens de har været på toilettet, er der én fyr, der har kommet et stof i deres drink. Først når de igen vågner op fra deres døs, oftest et fremmed sted, opdager de, at de er blevet voldtaget, og husker ikke, hvad der er sket forinden.

Der anmeldes cirka 500 voldtægter om året. I 2003 blev der anmeldt 472 tilfælde af voldtægt og voldtægtsforsøg. Der er et mørketal for voldtægter, det vil sige, at vi ikke kender det reelle tal for, hvor mange voldtægter, der begås. Det skyldes, at mange voldtægter ikke anmeldes. Der kan være mange grunde til, at et voldtægtsoffer ikke vælger at anmelde voldtægten. Måske fordi hun tror, at det er hendes egen skyld, fordi hun skammer sig, eller fordi hun helst vil glemme. Måske er det hendes kæreste, der har voldtaget hende, og hun er chokeret og forvirret, for han er jo også sød. Det kan også være, at hun føler sig truet af den, der har voldtaget hende og ikke tør anmelde voldtægten.

Mange piger, der har været udsat for voldtægt eller tvunget til sex mod deres vilje, føler skyld. De bebrejder sig selv, at de var for udfordrende klædt, flirtede for meget, ikke sagde nej, ikke råbte op og gjorde modstand eller var på det forkerte sted på det forkerte tidspunkt. De føler faktisk, at de selv har været ude om det. Det har de selvfølgelig ikke. Deres skyldfølelse handler om angst for andres fordømmelse, f.eks. kan de være bange for at blive lukket ude af fællesskabet i klassen.

Voldtægts ofre får ofte psykiske problemer. Mange synes, at det er ubehageligt, hvis fyre viser interesse for dem og flirter, fordi de får det dårligt ved tanken om fysisk og seksuel kontakt.

Det er ikke kun piger, der bliver udsat for sex mod deres vilje. Det sker også for drenge. For drenge er det ofte meget tabubelagt, og det er måske grunden til, at drenge vælger ikke at melde det til politiet. Derfor kender vi meget lidt til omfanget af voldtægter af drenge. Mange drenge har de samme skyldfølelser som piger og de samme behov for at få hjælp til at bearbejde de psykiske følger af voldtægt.

Der findes hverken et typisk voldtægts offer eller en typisk voldtægtsforbryder. Enhver pige eller kvinde kan være uheldig at møde den forkerte dreng eller mand. Alligevel er nogle piger mere udsatte end andre. Piger, der virker usikre, ikke forstår at sætte grænser, eller ikke synes, at de kan tillade sig at sige nej, bliver lettere ofre for voldtægt end piger, der udstråler selvsikkerhed og styrke, kender deres egne grænser og markerer dem.

En stor del af spillet mellem drenge og piger, er uden ord, og derfor kan det være svært at læse hinandens signaler. Smil og flirt opfattes måske af drengen som en invitation til sex; at pigen har "spillet op til ham", mens pigen bare ville skabe kontakt. Hun kan måske godt lide, at han flirter. Her kan der opstå et problem. Hvis han har besluttet, at det handler om sex, tolker han situationen og hendes handlinger ud fra det.

Der kan være mange grunde til, at hun går med ham hjem. Måske gør hun det, fordi hun kan lide ham, fordi de er gode venner eller er nysgerrig efter at lære ham at kende – ikke fordi hun har lyst til sex. Eller måske har hun lyst til sex men skifter mening undervejs. Eller måske har hun lyst til noget andet, end han har – for eksempel at kæle.

Det er vigtigt at piger sender klare signaler om, hvad de har lyst til, og tydeligt siger fra, når de ikke længere har lyst til nogen form for sex.

Sikker flirt handler ikke bare om, at unge skal respektere hinandens seksuelle grænser, men også om at sige fra på en forståelig måde. Det handler om at undgå situationer, der kan udvikle sig til noget ubehageligt, f.eks. til voldtægt eller et andet seksuelt overgreb.

Det startede med at være en rigtig sjov aften. Jeg troede, at jeg kendte ham. Min veninde skulle have fortalt mig, at han havde prøvet at presse hende til at sutte den af på ham. Så voldtog han mig. Jeg forsøgte at skrike men kunne ikke. Når jeg ser ham, vil jeg bare langt væk. På en måde er han klar over, at han har voldtaget mig, og på en måde ikke.

Kristine 16 år.

Det er ulovligt at tvinge nogen til sex. I straffelovens § 216 og § 224 står der, at den, der tiltvinger sig samleje eller anden kønslig omgang (end samleje) ved vold eller trussel om vold, straffes med fængsel i op til 8 år.

Myter

- Et nej er ikke ment som et nej – piger skal overtales, og modstand er blot en del af spillet
- Hvis en mand bliver seksuelt ophidset, er det ikke muligt for ham at styre sin lyst
- Det er mindre alvorligt at blive voldtaget af en, man kender

Gode råd

- Pas på dig selv og hinanden: Skal du i byen et sted, er det en god idé at gå med en flok venner/veninder, du kan stole på. Aftal på forhånd, at I pas ser på hinanden, hvis nogen bliver for fulde, og at I følges hjem
- Lær at sende klare signaler om hvad du selv har lyst til
- Lær at forstå andres signaler: Det er ikke altid, at hende eller ham, du er sammen med, har lyst til at gå lige så langt som dig. Spørg altid om hun eller han har lyst til det samme som dig, så undgår I misforståelser
- Søg hjælp hvis du bliver voldtaget: Hvis der er en, der har forsøgt at voldtage dig eller du bliver voldtaget, så kontakt et modtagecenter for voldtægts ofre eller politiet

Læs mere:

"Hvor går grænsen?", Joan-Søstrene.

www.sikkerflirt.dk, Det Kriminalpræventive Råd.

Årsrapport fra Center for Voldtægtsofre, 2002.

Voldtægters omfang og karakter i Danmark. En undersøgelse af voldtægtsanmeldelser i 1990, 1991 og 1992. Rigspolitechefen, 1998.

Bryd tavsheden – sæt dine grænser.

Frygten for at blive udsat for vold fylder meget i mange unges bevidsthed – og måske især, når du lige har læst denne rapport om den vold, nogle unge udsættes for eller oplever i deres familie. Men risikoen er lille, og den kan gøres mindre, hvis du i forvejen har tænkt over, hvordan du kan reagere, hvis volden kommer tæt på dig.

Det kan være svært at komme sig over trusler om vold eller et voldeligt overfald, hvis man ikke fortæller om det til nogen. Det er derfor vigtigt ikke at gå og gemme på, hvad du eller andre er blevet eller bliver udsat for. Bryd tavsheden – tal med en voksen, en ven eller en veninde, du har tillid til. Du kan også kontakte mange af de rådgivninger, som står parat til at lytte til dig og hjælpe dig. På næste side er der en liste over rådgivningssteder, som du kan henvende dig til.

Du skal ikke finde dig i vold, uanset hvor du møder den. Vold er uacceptabel. Og så er det ulovligt! Sæt grænser, både hvis du selv bliver udsat for vold eller er vidne til, at andre bliver det. Kend dine grænser og stå fast ved dem.

Hvor kan jeg henvende mig?

- Hotline for børn og unge i voldsramte familier er for dig, som oplever vold i din familie og har brug for at tale med en voksen, som kan støtte og vejlede dig.
Tlf.: 20 67 05 06 hver dag mellem kl. 15.00 -18.00
- Hotline for voldsramte kvinder og familier med vold er for dig, som oplever vold i din familie. Du kan ringe døgnet rundt, hvis du har brug for hjælp eller rådgivning.
Tlf.: 70 20 30 82

- Børnetelefonen er for børn og unge, der har brug for at snakke med en voksen. Du kan ringe med alle slags problemer, uanset om du synes, at problemerne er små eller store. Rådgiverne lytter til det, du fortæller dem og giver dig gode råd og idéer til, hvad du kan gøre. Rådgiverne kan også fortælle dig, hvor du kan få yderligere hjælp – de hjælper dig til at finde ud af, hvad der er det bedste for dig. Du kan være helt anonym – du behøver hverken at fortælle, hvor du bor, hvem du er.
Tlf.: 35 555 555 mandag til torsdag kl. 12.00 – 21.00, fredag kl. 12.00 – 19.00 eller prøv netrådgivningen: www.bornenettet.dk
- Ventilen er et ung-til-ung projekt, som hjælper ensomme unge mellem 15 og 25 år. Det kan være, at du ikke har lyst til at dele dine problemer med dine nærmeste, eller at du ikke har nogen at tale med. Ventilen er for dig, der føler dig ensom og gerne vil finde en ven eller to. Der er mødesteder i København, Odense, Roskilde, Aalborg, Esbjerg, Århus og Kolding.
Tlf. 70 208 308 dagligt kl. 10.00 – 16.00, onsdag kl. 10.00 – 20.00/ www.ventilen.dk
- Ung på Linje er for dig, der har brug for at snakke, f.eks. om ensomhed, kærlighed, ubehagelige oplevelser, sex, mobning, forældre eller noget helt andet. Her er unge mellem 20 og 30 år, som er klar til at lytte og støtte dig med en snak.
Tlf. 70 12 10 00 på alle hverdage kl. 18.00 – 22.00 og søndag kl. 15.00 – 22.00.
Du kan også chatte på: www.dr.dk/ungonline på alle hverdage fra kl. 19.00 – 22.00.
- Joan-søstrene giver gratis og anonym rådgivning, hvis du har været udsat for vold, voldtægt, incest eller seksuel chikane. Joan-søstrene kan oplyse dig om, hvor du kan få hjælp, f.eks. hos en psykolog, advokat eller en selvhjælpsgruppe for piger og kvinder i samme situation. De kan også oplyse dig om dine rettigheder.
Tlf.: 33 14 74 84 (København) mandag og torsdag kl. 19.00 – 21.30.
Tlf.: 40 30 42 12 (Århus) hver mandag og onsdag kl. 17.00 – 18.00.
- På Center for Voldtægtsofre kan alle, der har været udsat for voldtægtsforsøg eller voldtægt henvende sig – helst indenfor 48 timer. Centret har åbent døgnet rundt og du kan komme forbi uden forudgående aftale. Der er sygeplejersker, læger og psykologer, som vil hjælpe dig igennem den svære situation. Du kan få lavet alle de relevante undersøgelser og først senere beslutte dig for, om du vil anmelde overgrebet til politiet.
Tlf.: 35 45 50 32 / www.rigshospitalet.dk (Center for voldtægtsofre i København)
Tlf. 89 49 74 00 / www.voldtaegt.dk (Center for voldtægtsofre i Århus)

